

Dirigentenrollen

In evaluaties mbt de kwaliteiten die bij een dirigententaak horen komen er vaak de volgende kwaliteiten aan bod: structuur, inspiratie, energie, communicatie, concentratie, visie.

Naast een inventarisatie naar aanleiding van kwaliteiten is er ook een indeling te maken aan de hand van rollen.

Er zijn grofweg drie hoofdrollen van de dirigent te onderscheiden

De uitvoerder

De inspirator

De visionair

De uitvoerder heeft oog voor de vakmatige kant van het spel: zuiverheid, gelijkheid, balans etc. Hij ziet het orkest als een verzameling instrumenten. Stelt hoge eisen en zonder aanzien des persoons. Kent alle details van de partituur. Controleert. Praktisch. Resultaat gegarandeerd.

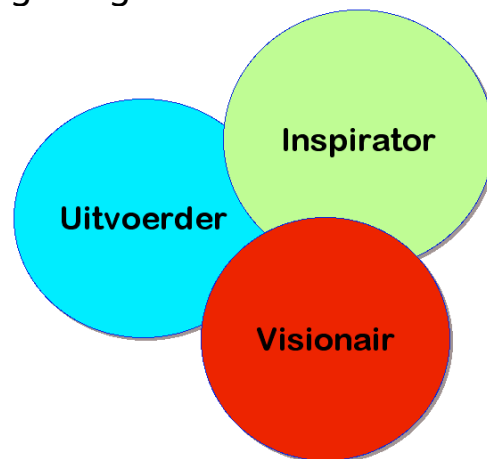
De inspirator is gefocused op de emotie en energie van de muziek. Is daar hier & nu totaal mee bezig. Hij ziet het orkest als een verzameling mensen en gaat daar een band mee aan. Door zijn aanstekelijke energie en bevlogenheid weet hij mensen mee te slepen en boven zichzelf uit te laten stijgen. Concerten kunnen sterk wisselen.....

De visionair heeft een sterk beeld van wat de muziek en het orkest moet zijn. Hij ziet het orkest als een geheel. Fantasie en verbeeldingskracht zijn sterke pijlers die de orkestleden kunnen inspireren. Hij kijkt vooruit en heeft daardoor een sterke focus en groot overzicht. Kan ook tot afstand leiden en is niet altijd even praktisch.

Iedere dirigent heeft natuurlijk van alle drie iets in zich, maar mijn ervaring leert dat iedereen een voorkeursrol heeft. Dat is goed. Een mechanisme dat ik in het orkest als regel tegenkom

is dat als een dirigent teveel leunt op een rol na korte of langere tijd het orkest de behoefte voelt aan de andere rollen. Dat kan te maken hebben met ontwikkeling van het orkest, het repertoire of invloeden van buitenaf. Voor een goed functioneren van het orkest als totaal moeten alle drie de rollen vervuld zijn. In een orkest kan dat eventueel door gastdirigenten worden opgevuld. Toch wordt ook van de chef-dirigent die een prominente rol vervult hierin ook iets verwacht.

Het is dus de uitdaging van een dirigent om met behoud van zijn natuurlijke stijl zijn profiel zo breed mogelijk te maken zodat hij een breed scala van mogelijkheden heeft waar hij uit kan putten naargelang de situatie.

Om die rollen zo goed mogelijk in te vullen kom je weer terug bij de kwaliteiten. Je kunt deze nu plaatsen bij een rol waar zij een belangrijke plek vervullen:

De uitvoerder: structuur, vakmanschap, concentratie

De inspirator: inspiratie, energie, communicatie,

De visionair : concentratie, visie, inspiratie

Sommige kwaliteiten zijn op meer dan een rol van toepassing, maar hebben een ander gewicht.

Om deze kwaliteiten tot uiting te laten komen kun je een aantal vaardigheden gebruiken, in het vak dirigent zijn dat

bijvoorbeeld lichaamstaal (oogcontact, mimiek, houding), vakkennis, mensenkennis, concentratie en improvisatievermogen.

In mijn ervaring zijn er zeker parallellen te leggen met leidinggevende functie's in andere organisaties. Zeker qua rollen, en voor een deel ook qua vaardigheden. Een vaardigheid als schriftelijke communicatie of inzicht in cijfers is in een bepaalde werkomgeving natuurlijk van zeer groot belang zijn Ook deze kun je echter op verschillende manieren invullen naargelang de voorkeursrol.

In de workshop is het interessant om te kijken welke rol je in jezelf herkent. In mijn ervaring zijn sommige heel sterk in één rol, anderen hadden meer een mengvorm. Daarna is het een uitdaging om te onderzoeken welke rol je wilt uitbouwen. Dat zou te maken kunnen hebben met een persoonlijke behoefte of een vraag vanuit je professionele functioneren. Dit ook vanuit de gedachte dat als hoe meer rollen je "paraat" hebt, je meer mogelijkheden hebt om in te spelen op de verschillende eisen die aan leidinggevend worden gesteld worden.

Leestips over dit onderwerp

De kunst van het mogelijke – Rosamund en Benjamin Zander; een boek dat dieper ingaat op de rol van dirigent als leidinggevend en ook linken legt met andere werkomgevingen
TFC Velp

De mythe van de maestro – Norman Lebrecht; meer vanuit de muziek, een kijkje in de keuken van het orkest en verschillende soorten dirigenten in samenhang met de verschillende tijdsbeelden.